

A dohánytripsz (Thrips tabaci) 2017 évi rajzásdinamikájának vizsgálata színcsapdákkal

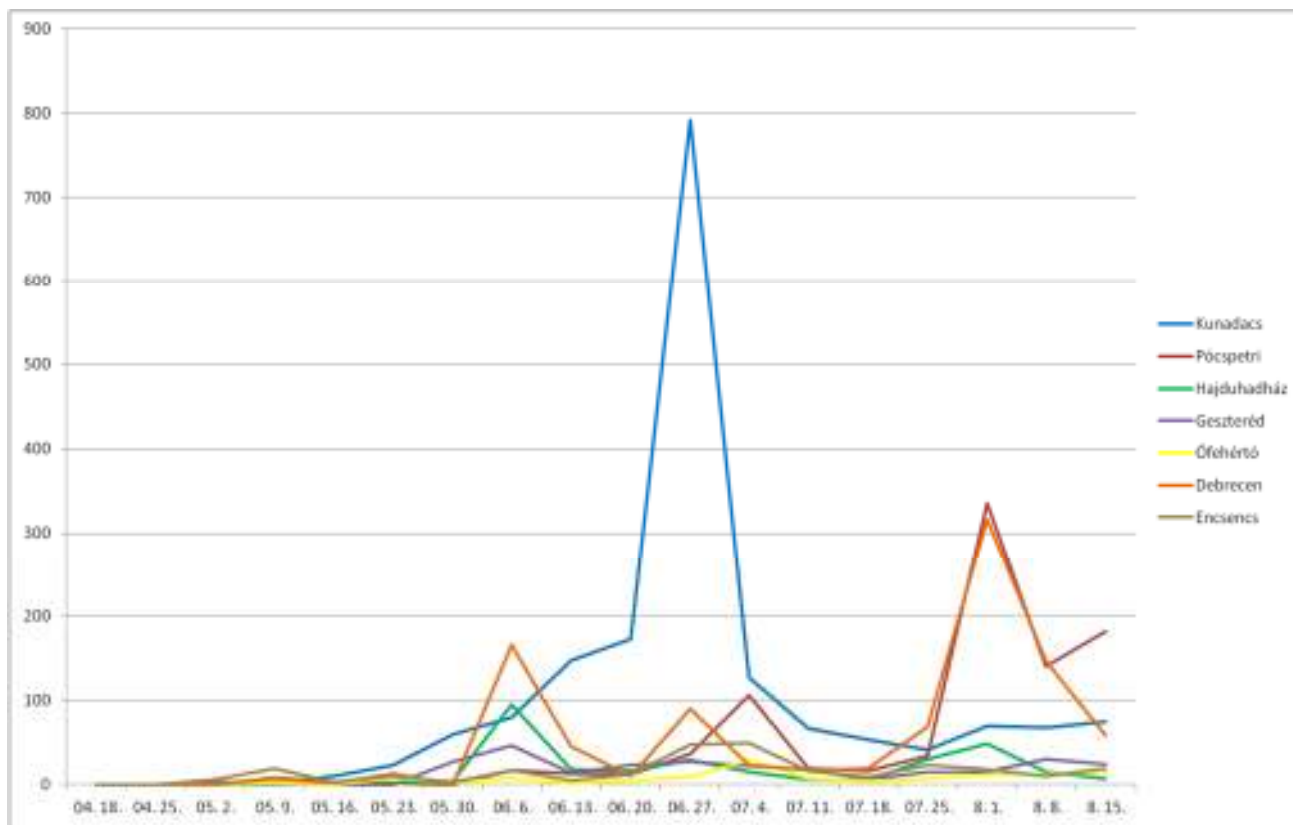
Az ULT Magyarország Zrt. megbízása alapján 2017 évben hét helyszínen dohányültetvényein, Kunadacson, Pócspestrin, Hajdúhadházán, Geszteréden, Ófehértón, Debrecenben és Encsencsen folytak kihelyezett sárga színcsapdák segítségével való vizsgálatok annak megállapítására, hogy a paradicsom bronzfoltosság (TSWV) vírus átviteléért felelős dohánytripsz mely időpontokban és milyen egyedszámmal telepedik be a dohányültetvényekbe. A vizsgálatok elsődleges célja a védekezések megfelelő időzítése. Mintavételi helyenként 3-3 csapda került kihelyezésre. 2017. április 11-től augusztus 15-ig, 18 héten keresztül, heti gyakorisággal, összesen 378 színcsapda fogási eredményeinek vizsgálata történt. A színcsapdákat az NYIDOTER Kft. munkatársai hetenként cserélték, azokat azonnal továbbították a NÉBIH NTAI Növény-egészségügyi-, és Molekuláris Biológiai Laboratóriumába, ahol a csapdák által fogott dohánytripszek számát LEICA preparáló mikroszkóppal végzett vizsgálat alapján állapítottuk meg. Az adatokat e-mail-en azonnal közöltük.

Eredmények és megvitatásuk

2017-ban az értékelést a hét helyről küldött 378 csapda által fogott 4648 dohánytripsz egyede alapján végeztük. A különböző helyszínek összesített fogási adatait az *1. táblázat* tartalmazza.

1. táblázat: A vizsgálati helyszíneken kihelyezett színcsapdák dohánytripsz (*Thrips tabaci*) fogási eredményei

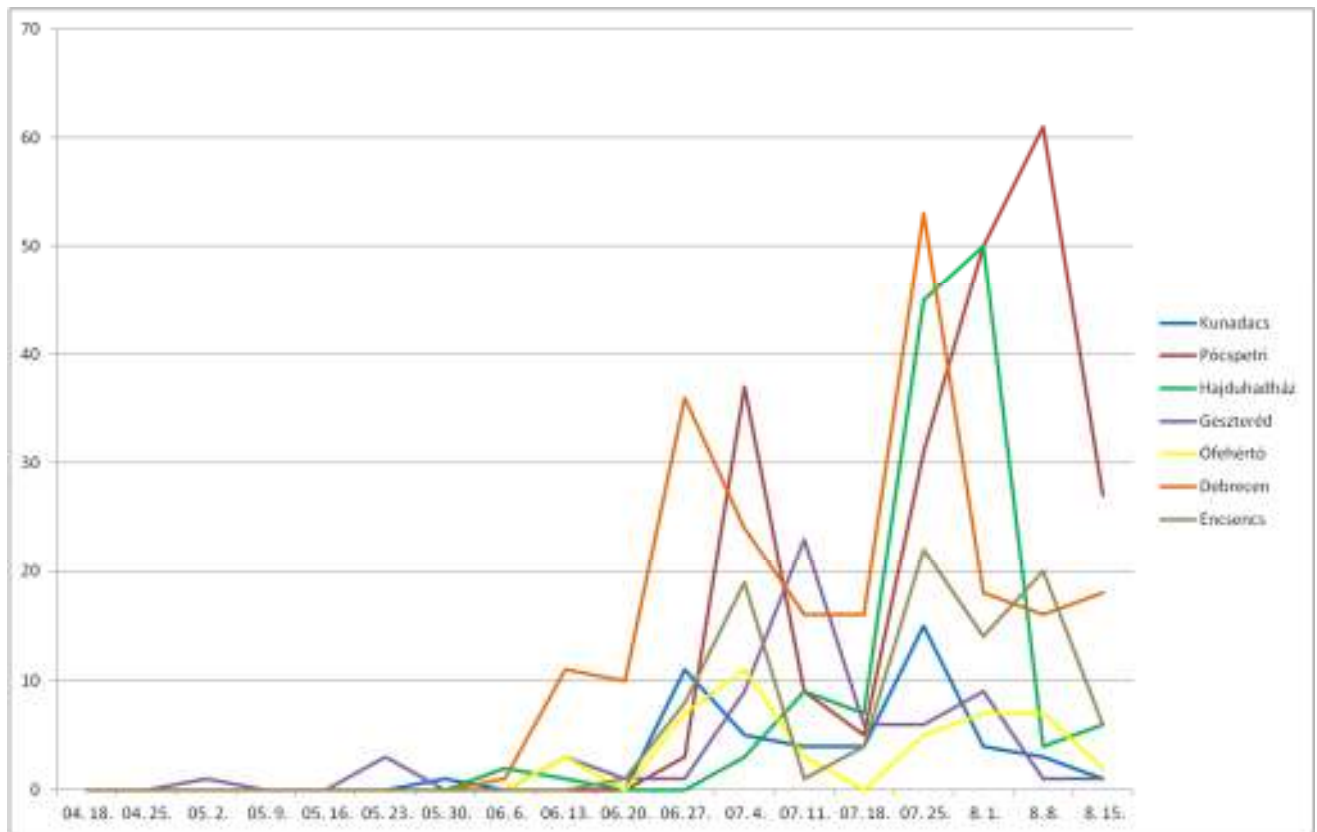
Helyszín	Dohánytripsz összegyszám 2017
Kunadacs	1791
Pócspetri	924
Hajdúhadház	292
Geszteréd	271
Ófehértó	122
Debrecen	982
Encsencs	266
Összesített fogási adat	4648

1. ábra. A *Thrips tabaci* rajzásdinamikája a mintavételi helyeken kihelyezett sárga színcsapdák fogási eredményei alapján (2017)

2. táblázat: A vizsgálati helyszíneken kihelyezett színcsapdák ragadozó tripsz (*Aeolothrips intermedius*) fogási eredményei

Helyszín	Aeolothrips összegegyedszám 2017
Kunadacs	48
Pócspetri	223
Hajdúhadház	127
Geszteréd	64
Ófehértó	45
Debrecen	219
Encsencs	95
Összesített fogási adat	821

2. ábra. A ragadozó tripsz (*Aeolothrips intermedius*) rajzásdinamikája a mintavételi helyeken kihelyezett sárga színcsapdák fogási eredményei alapján (2017)

A csapdák által fogott dohánytripsz egyedszáma magasabb volt, mint 2016-ban, köszönhetően a tripszek számára kedvező száraz, meleg, csapadékban szegény időjárásnak. Az április 25-én kihelyezett csapdák Kunadacson, Geszteréden és Encsencsen megfogták az első példányokat. Május első-második hetében az összes vizsgálati helyen megjelent a dohánytripsz. Az 1. ábra adatai alapján látható, hogy a vizsgált ültetvényekbe a dohánytripsz rajzása és betelepődése a faj fejlődésmenetének megfelelően és az egységesen végzett vegyszeres beavatkozásoknak köszönhetően javarészt egyöntetűen zajlott. A palánták szabadföldi kiültetését követően az egyedszám a vizsgálati helyszíneken egységesen növekedésnek indult. A csapdák fogási adatai alapján június, július és augusztus első hetében voltak mérhetőek az egyedszámcsúcsok. Az előző évekhez hasonlóan, 2017-ben is a Kunadacsi dohányültetvénybe telepedett be a dohánytripsz a legnagyobb számban. Kunadacson a Nyírségi helyszíneken mért eredményektől eltérően, június 20-tól ugrásszerűen megemelkedett az egyedszám, amely a többi helyszínhez képest folyamatosan a legmagasabb értéket képviselte július közepéig, ezután a Debreceni és a Pócspetri ültetvényekben volt a legmagasabb az egyedszám a dohány betakarításáig. A Nyírségi területeken Debrecenben és Pócspetrin volt a legtöbb, Ófehértón

pedig a legkevesebb a dohánytripsz egyedszáma. Az 1. ábrán látható, hogy a dohánytripsz egyedszáma a betakarítás előtt még jelentős volt a vizsgálati helyeken, de a dohánylevelek betakarítása miatt ezek az egyedek várhatóan folyamatosan további tápnövényekre fognak áttelepedni.

2017 júniusától-augusztusig, több ültetvényben, de elsősorban Pócspetrin, Debrecenben és Hajdúhadházon nagy egyedszámmal telepedtek be a dohánytripsz lárvával is táplálkozó ragadozó tripszek (*Aeolothrips intermedius*). A csapdák fogási eredménye alapján, 2017-ben a *T. tabaci* egyedszámának megközelítőleg az egyötöde a *A. intermedius* egyedszáma (2. táblázat, 2. ábra). A ragadozó tripsz az összes mintavételi helyen június elejétől a betakarításig változó számban fordult elő. Az első *A. intermedius* egyedszámcsúcs június végén - július elején, a második egyedszámcsúcs július végén – augusztus elején volt tapasztalható. A második egyedszámcsúcs jelentősebb volt, hozzávetőlegesen másfélszer több *A. intermedius* fordult elő az ültetvényekben, mint az első egyedszámcsúcs idején. Pócspetrin, Hajdúhadházon és Debrecenben volt a legmagasabb a ragadozó tripszek száma. Ez a jelenség is közrejátszott abban, hogy ezen a vizsgálati helyen augusztus első napjai után a dohánytripsz egyedszám rohamosan csökkenni kezdett. Az összes mintavételi helyen, Kunadacson volt a ragadozó tripsz aránya a legkisebb volt a dohánytripszhez viszonyítva, és ezen a településen volt a legmagasabb a mért *T. tabaci* egyedszáma a nyár folyamán. Ezen a helyen nem is tudott érvényesülni a ragadozó tripsz hatása, így az egyéb időjárási tényezők mellett ez a tényező is elősegítette a dohánytripsz nagymértékű felszaporodását Kunadacson.

Megfigyeléseink alapján, valószínű, hogy szabadföldi dohányültetvényekben az *A. intermedius* predátor tevékenysége is jelentősen hozzájárul a *T. tabaci* egyedszámának csökkentéséhez, azonban több évig tartó vizsgálatokra van szükség ennek alátámasztására. Az elkövetkező években szükséges a vegetáció alatt a csapdákkal végzett monitoring vizsgálatokat rendszeres, legalább havonta egy alkalommal, közvetlen növényállomány vizsgálattal kiegészíteni és a kapott eredményeket a csapdák fogási adataival összevetni.

Budapest, 2017. szeptember 6.

Dr. Orosz Szilvia
entomológus
NÉBIH, NTAI
Növény-egészségügyi- és Molekuláris Biológiai Laboratórium